

Arbeids- og inkluderingsdepartementet	
Saksnr.: 200603652	Dok.nr.: 57
Arkivkode: 571	Dato: 24.11.06
Ansvar: INN PRE	Saksbeh.: CEF
U.off.:	

Kommentarer til høring – beskyttelse mot tvangsekteskap – tiltak for å motvirke at unge personer sendes til og holdes tilbake i opprinnelseslandet for å tvangsgiftes

1.1 Hvis det innføres et alderskrav på 21 år for oppholdstillatelse for ektefeller/samboere, jf. punkt 2 nedenfor, bør dette da kombineres med tiltak for å forhindre at unge personer holdes tilbake i opprinnelseslandet til 21-årskravet er oppfylt, jf. forslagene i punkt 9?

Hvis det innføres et alderskrav på 21-år for ektefeller/samboere, bør dette kombineres med tiltak for å forhindre at unge personer holdes tilbake i opprinnelseslandet til 21-årskravet er oppfylt.

Erfaring fra forebyggende arbeid blant ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn siden slutten av 80-tallet, nært samarbeide med Oslo Røde Kors Internasjonale Senter siden midten av 90-tallet og arbeidet som politiets representant i UDIs kompetanseteam siden 2004, viser at det allerede under dagens praksis holdes en del personer i opprinnelseslandet mot sin vilje. Gode tiltak med krav om tilknytning til Norge vil kunne få ned dette antallet.

Erfaring fra tvangsekteskap saker viser at det også i dag foregår en utstrakt dumping av jenter i opprinnelseslandet, der hvor det har vært tegn på at jentene har vært for selvstendige, blitt for "norske" eller har vist uønsket atferd. Noen har også blitt plassert i opprinnelseslandet av økonomiske årsaker.

Tiltak og alderskrav vil ikke nødvendigvis fjerne problemet med tvangsekteskap, men vil muligens forsinke prosessen, og gjøre den som blir utsatt for press bedre rustet til å stå imot familien og bedre egnet til å motta og nyttiggjøre seg andre hjelpetiltak.

Fokus bør derfor være på spesielt tilpassede hjelpetiltak og straffeforfølgning av personer som utsetter andre for, eller medvirker til tvangsekteskap, voldtekt, eller annen æresrelatert vold. 3-års ekstra ventetid vil neppe være nok til at de aktuelle miljøene vil begynne å praktisere kjærlighetsekteskap, så det er viktig å ha et helhetlig blikk på alle momenter fra forebygging, hjelpetiltak til straffereaksjoner.

1.1 Hvilket av de tre alternative forslagene i punkt 9 foretrekkes?

Departementet ber høringsinstansene rangere de tre forslagene i forhold til hverandre, slik at det fremgår hvilket tiltak som anses som mest hensiktsmessig og hvilket som anses som minst hensiktsmessig av de tre, og gjerne begrunne dette. Departementet imøteser også eventuelle forslag til justeringer av forslagene, herunder unntaksforslagene (jf. punkt 9.2) dersom høringsinstansene mener det er behov for det.

Forslag 2:

Herboende må ha arbeidet/studert i Norge de siste tre årene før oppholdstillatelse for ektefellen/samboeren kan innvilges

Alle forslagene kan på papiret synes å være tiltak som vil kunne oppnå den ønskede virkning, forhindre at en person blir holdt tilbake i opprinnelseslandet til de fyller 21 år. Fra en som har en praktisk og myndighetsbasert tilnærming til problemet, kan jeg ikke se at det er andre enn forslag 2, som i praksis vil la seg kontrollere.

Det vil også forhindre at personer blir isolert i etniske miljøer i Norge, da vi jevnlig henter jenter ut fra foreldres leiligheter, der de lever i evig husarrest, for å unngå ytre påvirkning.

Et krav om arbeid eller studier vil også være positiv for den generelle integreringen, høyere utdanning, økonomisk evne og språkforståelse vil gi den enkelte bedre evne til å klare seg i samfunnet, som igjen vil gjøre det lettere å motstå press fra familien.

Selv om en person bor i Norge, vil antageligvis familien opprettholde presset om ekteskap, da 3 år ekstra ikke vil fremstå som et stort hinder hvis gevinsten til slutt er en oppholdstillatelse i Norge og en intakt familieære. Det er derfor viktig at den personen som blir utsatt for press får mulighet for å bevege seg i "frie rom", som en jobb eller studiesituasjon kan være. En må imidlertid være forberedt på at det vil bli gjort forsøk på falsk dokumentasjon angående arbeid eller studieplass. Dette har vi også sett i saker angående underholdskravet.

Det er også viktig at de juridiske vilkårene blir enkle og klare, og lette å forklare for familiene i opprinnelseslandet. Dette kan lette presset for de familiene som i utgangspunktet ikke ønsker å gifte bort sine barn bare fordi storfamilien ønsker det.

Unntak fra hovedregelen bør være snevre, og må utformes på en slik måte at de ikke åpner opp for utenlandsopphold som øker risikoen for tvangsekteskap.

Forslag 3:

Ektefellene/samboerne må ikke ha sterkere samlet tilknytning til et annet land enn til Norge

Hovedgrunnen til at dette forslaget blir rangert etter forslag 2, er at en skjønnsmessig behandling stiller krav til konkret dokumentasjon, som en ikke kan se at det er satt krav til i forslaget. Registrering i folkeregisteret er ingen garanti for at en person oppholder seg i landet. Vi har mange eksempler på at personer bor fast i opprinnelseslandet, men blir tatt med på ferie til Norge for å fornye oppholdstillatelser.

Momentene om krav til tilknytning i seg selv er bra, og burde være kombinert med kravet i forslag 2. Studieopphold i opprinnelseslandet bør begrenses, da dette vil bryte med intensjonen om å holde den pressutsatte i Norge.

Forøvrig støttes forslagene til momenter for tilknytning som nevnes i høringsbrevet:

- partenes botid i Norge i forhold til søkerens hjemland
- partenes tilknytning til Norge (sosialt og familiært) i forhold til søkerens hjemland
- om partene har gjennomført utdanning eller har fast arbeid i Norge
- partenes ferdigheter i norsk

Tvangsekteskap er ved siden av å være en kriminell handling, som inneholder både voldtekt og ofte psykisk og fysisk vold, et stort hinder for den generelle integreringen av etniske minoriteter. Dette fordi en jevnlig bringer nye førstegenerasjonsinnvandrere til landet, som utdannelsesmessig og språkmessig ikke er i stand til å forsørge seg og sin familie. Ofte har de også et konservativt kvinnesyn, som hindrer herboende jenter /kvinner å leve et fritt liv. Jenter

som blir hentet fra opprinnelseslandet opplever ofte å bli gratis hushjelp for svigerforeldrene, med små muligheter for egen integrering.

Eventuelle bivirkninger av bestemmelsene, som at for eksempel kjærlighetsektepar må vente like lenge, må tåles da dette er en mindre belastning, enn det den relativt store gruppen som blir utsatt for tvangsekteskap må tåle.

Forslag 1:

Herboende må ha bodd i Norge de siste tre årene før oppholdstillatelse for ektefellen/samboeren kan innvilges.

En kan ikke se at dette forslaget vil fungere i praksis, da det ikke stilles krav til dokumentasjon. Det åpner også for utstrakt isolasjon av personer i det etniske miljøet her i Norge. Kravet om botid alene er derfor ingen garanti for at den personen det gjelder, får mulighet til å modnes og hjelp til å stå imot familiens krav. Faren er imidlertid stor for at de kan bli utsatt for frihetsberøvelse, nektes å integrere seg, og må tilbringe de tre årene i etnisk isolasjon. Det kan også være et problem å dokumentere at de fysisk har oppholdt seg i Norge i perioden.

1.3 Departementet foreslår at forslagene som skisseres i punkt 9 oppheves når herboende fyller 26 – 26 – 28 år. Bør aldersgrensen settes til 26, 27 eller 28 år?

Aldersgrensen bør settes til 28 år, da erfaring fra enkeltsaker viser at familiene opprettholder presset og stiller krav til nye ekteskap, selv etter en eventuell skilsmisse.

1.2 Forslag fra høringsinstansene.

Høringsinstansene inviteres til å komme med forslag og innspill til eventuelle andre tiltak enn de som er skissert i punkt 9, som kan motvirke at noen holdes tilbake i opprinnelseslandet, som konsekvens av et 21-årskrav. Instansene inviteres også til å foreslå andre målrettede tiltak for å motvirke tvangsekteskap.

Et stort ønske fra mange klienter gjennom flere år, har vært et ønske om et forbud mot søskenbarnekteskap. Det vil antageligvis være et meget effektivt virkemiddel mot tvangsekteskap, da en stor del av sakene er denne typen ekteskap. Noen vil argumentere mot dette ved å mene at det vil være vanskelig å kontrollere et slikt forbud, da det bl.a. vil være mulig å skaffe falsk dokumentasjon på familieforhold. Dette bør ikke være et hinder for at myndighetene kan vedta et forbud, fordi en ved mange typer forbud vil oppleve at disse vil bli forsøkt omgått av en viss del av målgruppen. Myndighetene må da sette inn tiltak for å begrense eller forhindre dette. Et slikt forbud vil uansett kunne begrense antallet tvangsekteskap.

I tillegg til lover og forskrifter, vil fortsatt det viktigste for en som vurderer å søke hjelp være hva slags bistand og beskyttelse den enkelte kan forvente seg. I dag er fagfeltet preget av mange aktører, frivillige og offentlige. Det gjøres mye bra arbeid, men arbeidsmetoder og holdninger til problemet er varierende. Tvangsekteskap er ikke bare et "problem", det er et alvorlig straffbart forhold, som også kan inneholde elementer av voldtekt, frihetsberøvelse og psykisk og fysisk vold. Det er derfor påkrevd at myndighetene har styring med alle sider av arbeidet med denne kriminaliteten. Frivillige organisasjoner gjør og kan gjøre en viktig jobb i disse sakene, men myndighetene må lage klare retningslinjer for arbeidet.

En person som tar kontakt med hjelpeapparatet må kunne forvente seg å bli møtt med like holdninger og hjelpetiltak uansett hvor i nettverket en tar kontakt. Dette stiller krav til styring og kompetanse både i det offentlige og frivillige hjelpeapparatet.

Spesielt saker som har elementer av vold og trusler er lite egnet til å behandles av det frivillige hjelpeapparatet, uten at politiet er involvert. Sikkerhet og kriminelle forhold er en sak for politiet.

Disse sakene krever spesielt tilpassede tiltak både for de over og under 18 år. De under 18 år blir alt for ofte plassert på institusjoner for ungdom med atferdsproblemer, mens de over 18 år ofte blir plassert på krisesenter, da de kriseleilighetene som eksisterer, stort sett har ventelister. Det har også til tider vært problemer med å finne ledige krisesenterplasser.

Det er også et skrikende behov for ettervern. Mange som blir relokalisert etter å ha flyktet fra familien, ender opp i sosial isolasjon eller sliter med andre problemer. Dette gjør at en del reiser tilbake til familien, selv om de risikerer represalier eller tvangsekteskap. Det er i dag ingen som følger opp disse sakene.

Et alternativ kunne være små bokollektiver på opptil 5 personer, med tilknyttet fagpersonell. Dette ville også gi botrening og gi bedre sikkerhet. Hvor lenge en person vil ha behov for et slikt tiltak vil være individuelt, men vil kunne gi en bedre mulighet til å starte et nytt liv, enn ved å bli overlatt til seg selv.

Velykkede saker er den beste forebygging. Vi ser at velykkede saker gir ringvirkninger i miljøene, ved at flere søker hjelp. Mislykkede saker brukes til å skremme barna.

Ungdomsarbeid med etniske minoriteter over en 20-års periode, har avdekket at mange gutter mangler en grunnleggende empati med sine søstre. Gutter jeg har vært i kontakt med i løpet av disse årene, har hovedsakelig støttet familien, og vist liten forståelse for kvinnelige familiemedlemmers opprør mot det patriarkalske systemet.

Dette kan kanskje skoleverket påvirke ved gjennom hele skolegangen å ha temaet emosjonell intelligens på skoleplanen. Lære gutter empati og respekt for andres følelser og rettigheter, og jenter om rettigheter, hjelpetiltak, konflikthåndtering, m.m.. Dette har også vist seg å ha en positiv virkning på det generelle konfliktnivået i skolen der det har vært utprøvd. (Bl.a. i Follo).

Når det gjelder å gi støtte til organisasjoner i de etniske miljøene, er det viktig for myndighetene å støtte de som har klare målsetninger i henhold til myndighetenes retningslinjer.

Det er også viktig at etater som skal håndtere denne type saker, tilføres nok ressurser til å kunne håndtere sakene på en forsvarlig måte. Det vil også si at det må være nok ressurser til kompetansebygging og kunnskap må forankres i linjen slik at sakene blir prioritert.

1.5. Eventuelle andre merknader/synspunkter

Høringsinstansenes eventuelle kommentarer til lovtekst, saksfremstilling eller annet.

Ingen kommentarer.

Mvh

A handwritten signature in cursive script, reading "Gunnar Svensson".

Gunnar Svensson
Spesialmedarbeider
Sentrum politistasjon
Oslo politidistrikt